
TÜRK HEYETİ ÇİN'DE 10 GÜNDE 10 BİN KM YAPTI

05.07.2019

CRI Türk (5 Temmuz 2019)

Türkiye'den medya mensupları ve düşünce kuruluşlarından temsilciler Çin'de 10 günlük uzun bir gezi gerçekleştirdi. 10 gün boyunca Çin'in en doğusundan batısına yaklaşık 10 bin km yol kat edildi.

Heyet gezinin ikinci kısmında, son dönemde dünya kamuoyunun yakından takip ettiği Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi'ne geçti. Türk heyeti Urumçi'de ilk akşam bölge başkan yardımcısı Erkin Turniyaz ile akşam yemeğinde bir araya geldi. Turniyaz burada yaptığı konuşmada, hoş bir tesadüf olarak iki ülke liderleri Erdoğan ve Xi'nin aynı gün Tacikistan'da Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Zirvesi sırasında ikili görüşme yaptıklarını hatırlattı. Türk heyeti bizzat bölge başkan yardımcısından bölgedeki gelişmeler ve Uygurların sosyal yaşamı hakkında bilgi aldı.

İLAHİYAT ÖĞRENCİLERİYLE BULUŞMA

Heyetin Urumçi'deki duraklarından biri, 32 senelik tarihi bulunan ve yeni kampüsünün inşası yaklaşık 300 milyon RMB'ye mal olan Xinjiang İlahiyat Fakültesi'ydi. Burada dersliklere giren muhabirler, öğrencilerle sohbet etme imkanı buldu. Okulda eğitim alan öğrencilerden biri, İhlas Haber Ajansı haber koordinatörüyle Kuran-ı Kerim okudu.

Buradaki öğrenciler mezun olduktan sonra, ülkenin dört bir yanındaki camilerde din adamı olarak görev yapacak. Okulun bölge genelinde 8 şubesi bulunuyor. Her yıl 1100 öğrenci kabul eden fakültedeki öğrenci sayısı, Kaşgar, Aksu ve diğer kentlerdeki şubelerle her yıl 3 bini buluyor.

SOSYAL BİLİMLER AKADEMİSİ

Gezinin verimli temaslarından biri Xinjiang Sosyal Bilimler Akademisi ziyaretiydi. 1981 yılında kurulan Urumçi'deki Sosyal Bilimler Akademisi, felsefeden dine, tarihten hukuka, ekonomiden Orta Asya çalışmalarına, pek çok alanda araştırmalar yapan bir kurum.

Burası aynı zamanda, bölgede şiddetin nedenleri ve çözüm yolları üzerine de kafa yorarak, merkezi hükümete önerilerde bulunuyor. Hürriyet, Star, TRT, İHA, Sözcü gazetesi gibi medya organlarından muhabirler ve bazı düşünce kuruluşlarından temsilciler bu akademiyi ziyaret etti. Türk ve Çin tarafı arasında, başta terörle mücadele olmak üzere, çeşitli konularda samimi bir sohbet gerçekleşti. Akademi başkanı Ding Shouqing başta olmak üzere Çinli uzmanlar, Türk tarafının sorularına yanıt verdi. Çin tarafının Atatürk devrimleri ve Türk modernleşmesi hakkındaki soruları da, sohbetin önemli bir kısmını oluşturdu.

Türkiye'nin terörden büyük acılar çekmiş bir ülke olduğunu kaydeden Akademi Başkanı Ding Shouqing, terörün ortak düşman olduğunu belirtirken, inançların da ortak değerler olduğunuzun

altını çizdi. Uygurların dans edip şarkı söylemeyi seven bir halk olduğunu dile getiren Ding, onları büyük Çin ailesinin asli unsuru olarak gördüklerini, Uygur kimliğinin radikalizmin kurbanı olmasına müsaade edilmeyeceğini söyledi.

Türk tarafı da Uygur konusunun, Çin-Türkiye ilişkilerinin "yumuşak karnı" değil, itici gücü olmasını istiyor. Türk kamuoyunun konuyla ilgili hassasiyetleri doğrultusunda bu tip temasların artırılması ve soru işaretlerinin giderilmesi isteniyor. İlerleyen günlerde Xinjiang Sosyal Bilimler Akademisi'nden bazı uzmanların Türkiye'ye davet edilmesi planlanıyor. Çünkü iki taraf da iyi biliyor ki, terörle mücadele, sadece güvenlik birimlerinin alacağı tedbirlerle sürdürülemez, bu aynı zamanda bir eğitim, kültür ve ekonomi konusudur. Zira terörün kimliği teşhis edilirken, bunun belli bir etnik grup ve inançla özdeşleşmesinin önüne geçilmesi, titizlikle yürütülmesi gereken bir çalışmadır.

90'lı yılların başından itibaren radikal grupların terör saldırılarının acı izleri Urumçi'de bir sergiye dönüştürüldü. Terör ve şiddet olaylarını gösteren sergi, terörün bölgede yarattığı tahribatı gözler önüne seriyor. Teröristlerin eylemlerde kullandıkları silah, pala ve bomba düzenekleri de sergide teşhir ediliyor. Türk heyetinin özel olarak ziyaret ettiği bu sergi, uluslararası terörizm ve dini aşırıcılıktan etkilenen güçlerin, bölgede sayısız terör eylemi gerçekleştirdiğini, bunların Uygur bölgesinde sosyal uyum ve istikrarı sarstığı gibi, en temel insan haklarını da hedef aldığını kaydeden bir girişle başlıyor. Sergide, tekil ve birbirinden bağımsız gibi görünen tüm bu olayların, Uygurlar dahil bütün bölge halkını mağdur eden büyük bir şiddet dalgasının ürünü olduğu anlatılıyor.

KRALLARA LAYIK KAVUN!

Xinjiang demek elbette şiddet demek değildir. Uygur bölgesi, güzel yemekler, danslar, rengârenk kıyafetler demektir. Hele söz konusu Hami'yse, akla önce kavun gelir. Burada yetiştirilen kavunlar, şehrin kendisinden daha popüler!

Türk heyeti Sincan'ın bu yüzünü en çok Hami'de (Kumul) görme fırsatı buldu. Çince kavun (hamigua) kelimesinin bu şehirden geldiğini öğrenmek, muhabirleri heyecanlandırdı. Burada kavun tarlaları gezildi ve dünyanın en lezzetli kavunlarının tadına bakıldı. Bölgede yaklaşık 40 çeşit kavun yetiştirildiğini öğrendik. 2 bin yıldır kavun yetiştirilen Hami'de bu meyve tarih boyunca o kadar değerliymiş ki, İmparator Kangxi döneminde, Hami'yi idare eden vali Beijing'e gittiğinde, imparatora hediye olarak kavun sunarmış. Yani Hami kavunu tam anlamıyla "krallara layık" bir meyve.

Hami'de ayrıca bir üzüm bağı ziyaret edildi. Bölgenin tamamında çok güzel üzümler yetiştiriliyor, ancak Hami, gece gündüz arasındaki sıcaklık farkının yüksek olmasından dolayı, sofralık üzümün yanı sıra şaraplık üzümlerin yetişmesi için de son derece elverişli bir iklime sahip. Gündüz yeterince güneşlenen üzüm istenen olgunluğa erişiyor, gece serinliği de üzümün asit miktarını artırarak, dengeli şaraplar oluşmasını sağlıyor. Buradaki Xinya (Sun Yard) şirketi, ileride önce Çin pazarında, ardından dış pazarlarda büyüme planları yapıyor.

GEZİLERLE DEĞİŞEN ÇİN ALGISI

Geziye katılan Türk muhabir ve araştırmacılar, Çin'in hızlı değişimini hayretle izlediklerini söylüyor. Önceden "Çin malı" deyince ucuz ve kalitesiz malların akla geldiğini söyleyen bir muhabir, şimdi Huawei, Xiaomi gibi markaları tercih ettiklerini belirtiyor. Öyle ki gezi sırasında heyetten 3 kişi bir Huawei mağazasına girerek şirketin son ürünü P30'u satın aldı. Çin'i takip eden yabancılara göre,

Huawei Çin'in teknoloji alanındaki gelişme azminin sembollerinden biri. Bir muhabir "Keşke biz de Türkiye'den bir Huawei çıkarabilsek" dedi.

<http://www.criturk.com/haber/haber-lokasyon/turk-heyeti-cinde-10-gunde-10-bin-km-yapti-100553>

Kaynak/Source: